

ÇÖLLEŞME/ARAZİ TAHRİBATI VE KURAKLIKLA MÜCADELE RAPORU VE İSTATİSTİKLERİ(2014)

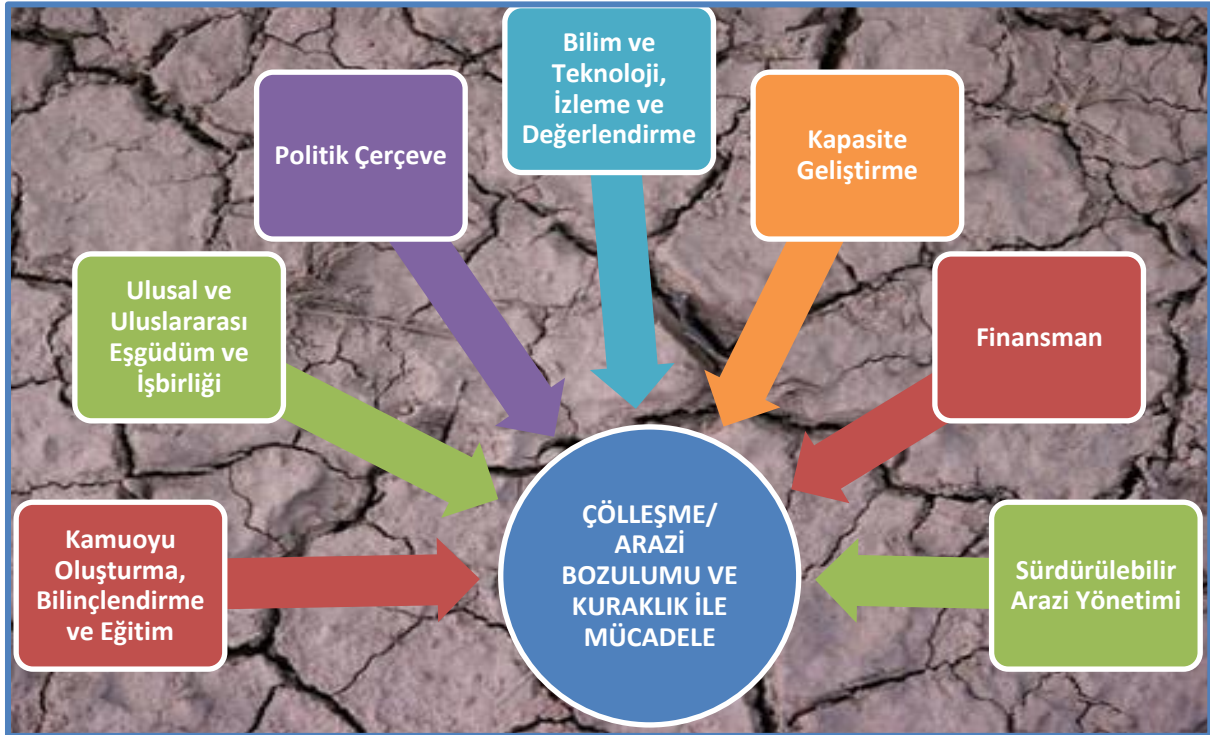
Çölleşme kavramı; kurak, yarı-kurak ve yarı nemli alanlarda, iklim değişiklikleri ve insan faaliyetleri de dahil olmak üzere çeşitli faktörlerden kaynaklanan toprak şartlarının ve ekolojik şartların bozulmasını ifade eder. Çölleşme/arazi bozulumu ve kuraklık dünya kara alanlarının % 25'i olan 4 milyar ha alanı, 168 ülkeyi ve 1,5 milyar insanı doğrudan etkilemektedir. Bu nüfusun 250 milyon kadarı ciddi risk altında iken yaklaşık 10 milyon kadarı çölleşme/arazi tahribatı ve kuraklık nedeniyle göç etmek durumunda kalmıştır.

Çölleşme/arazi tahribatı ve kuraklık sebebiyle dünyada her yıl 12 milyon ha tarım arazisi bozulmakta 5,6 milyon ha orman arazisi azalmaktadır.

Türkiye coğrafi konumu nedeniyle kurak bir bölgede yer almaktadır. Bu nedenle ülkemiz doğal olarak çölleşme/arazi tahribatına hassas bir ülkedir. Bu sebepten **ÇÖLLEŞME/ARAZİ TAHRİBATI VE KURAKLIKLA MÜCADELE** kapsamında birçok çalışmalar yürütülmektedir.

Söz konusu çalışmalar **Çölleşme ile Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planı** kapsamında sorumlu tüm kurum/kuruluşlar (Bakanlıklar-STK-Üniversite vb.) tarafından gerçekleştirilmektedir. Eylem planı kapsamında gerçekleşen çalışmaları izlemek ve değerlendirmek üzere kurulan sistem¹ aracılığıyla ilgili tüm kurum ve kuruluşların çalışmaları derlenerek "Çölleşme/Arazi Tahribatı ve Kuraklıkla Mücadele Raporu(2014)" Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.²

Kurumların yapmış olduğu çalışmalar 7 başlıkta toplanmış olup aşağıdaki gibi değerlendirilmiştir;

¹ <http://cmusep.cem.gov.tr/>

² DB, AFAD, DİB, TİKA, BSTB, ÇŞB, GTHB, KB, MB, MEB, OSİB, UDHB, TRT, ZİRAAT B. ÜNİVERSİTELER, STK

1. Kamuoyu Oluşturma, Bilinçlendirme ve Eğitim

Süreçleri ve aktörleri etkileyerek çölleşme ve arazi bozulumuyla mücadele alanındaki çalışmalarını yaygınlaştırmak, destek ve katkıları arttırmak.

Eylem 1.1.1.

Çölleşme/arazi bozulumunun yanı sıra tarım arazilerinin, meraların, ormanların ve su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı konularında kamuoyunu bilgilendirici çalışmaların yürütülmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
1	a	Gerçekleşen ulusal TV programı sayısı	18	Adet
2	b	Gerçekleşen radyo programı sayısı	12	Adet
3	c	Basında ve sosyal medyada yayımlanan makale sayısı	183	Adet
4	d	Hazırlanan afiş/poster/broşür sayısı	557	Adet
5	e	Camilerde konu ile ilgili gerçekleştirilen hutbe/vaaz sayısı	7.889	Adet
6	f	Yayınlanan kamu spotu sayısı	30	Adet
	g	Öğrenci ve Yetişkinlerin çevre ve orman konusunda bilincini artırmak ve okul ormanlarının oluşturulmasını sağlamak(1.226.906 adet ağaç)	9.552	Kişi

Eylem 1.2.2.

Belirlenecek strateji doğrultusunda ormanların, tarım ve mera arazilerinin sürdürülebilir kullanımı ile toprak ve su kaynaklarının korunmasına yönelik bilinçlendirme çalışmalarının kadınları da hedef alacak şekilde gerçekleştirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
7	a	Tarımsal danışmanlık hizmeti verilen çiftçi/ işletme sayısı	168.500	Adet
8	b	Korumalı tarıma yönelik eğitim verilen tarımsal işletme sayısı	166	Adet
9	c	İyi tarım uygulamaları ve organik tarım konularında eğitime katılan kişi sayısı	14.493	Kişi
10	d	Tarımsal yenilik ve bilgi sistemi kapsamında çiftçilerin problemlerini gidermeye yönelik proje sayısı	33	Adet
11	e	Entegre biyolojik mücadele konularında uygulamalı Tarla Okullarında eğitim alan kadın ve erkek çiftçilerin sayısı	800.000	Kişi
12	f	Çayır ve meralardaki tahribatin azaltılması konusunda eğitim alan sürü yönetim elemanlarının sayısı	11.329	Kişi

13	g	Organik gübre kullanımına yönelik eğitimlerin sayısı	269	Kişi
14	h	Suyun bilinçli kullanımı konusunda eğitim verilecek çiftçilerin sayısı	1.657	Kişi
15	i	Çölleşme/arazi bozulumu konusunda hayvan yetiştiricilerine yönelik eğitimlerin sayısı	8.150	Kişi
16	k	Orman alanlarının sürdürülebilir kullanımı için toprak ve su kaynaklarının korunmasına yönelik bilinçlendirme eğitimi verilen köylü sayısı	6	Kişi
17	l	Özel ağaçlandırma sahalarında ve ormanlarda odun dışı orman ürünleri üretimi, tarımsal ormancılık agroforestry gibi uygulamaların biyolojik çeşitlilik, toprak ve su korunumuna en uygun şekilde yapılan örnek uygulamaların sayısı	4	Adet
18	m	Odun dışı orman ürünlerinin hasat, depolama, faydalanma ve pazarlanmasına yönelik hazırlanan internet tabanlı eğitim modülleri sayısı	22	Eğitim Modülü Sayısı

Eylem 1.3.1.

Sivil toplum kuruluşlarının, bilim ve teknoloji kurumlarının ve özel sektörün çölleşme/arazi bozulumu konularında ulaştığı insan sayısının kampanya ve projeler aracılığıyla artması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
19	a	STK, BTK ve özel sektör tarafından gerçekleştirilen kampanya ve projelerin sayısı	13	Adet

Eylem 1.4.1.

Çölleşme/arazi bozulumuyla mücadele süreçlerinin örgün ve yaygın eğitimde daha etkin işlenmesi için öğretmenlerin kullanabileceği destek materyallerinin hazırlanması ve ilköğretim ders kitaplarının arka kapaklarında çölleşme/arazi bozulumuyla mücadele konusunda görsellere yer verilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
20	a	Üretilen eğitim destek materyalleri sayısı	3	Adet

2. Ulusal ve Uluslararası Eşgüdüm ve İşbirliği

İlgili ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasında etkin iletişim, eşgüdüm ve koordinasyonu sağlamak; uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve TİKA vasıtasıyla, başta Afrika, Orta Doğu ve en az gelişmiş ülkeler olmak üzere çölleşme ve arazi bozulumundan etkilenen ülkelerle etkin işbirliği ve ortaklık yapmak.

Eylem 2.1.1.

Rio sözleşmelerinin Türkiye’de etkin şekilde uygulanabilmesi ve aralarındaki sinerjinin sağlanabilmesi için Ulusal Kapasite Eylem Planında belirtilen mevzuat değişikliklerinin ve kurumlar arası iletişim/koordinasyon mekanizmalarının hayata geçirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
21	a	UKEP önceliklerinin entegre edildiği çalışma sayısı	2	Adet

Eylem 2.1.2.

Çölleşme/arazi bozulumu konusunda geliştirilen plan, program ve projelerde Rio sözleşmeleri öncelik ve bakış açısının göz önünde bulundurulması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
22	a	Rio sözleşmelerini dikkate alan plan/proje sayısı	73	Adet

Eylem 2.2.1.

Afrika, Orta Asya, Orta Doğu, Balkanlar ve Kafkasya ülkelerine yönelik, çölleşme/arazi bozulumu, kuraklık, korumalı tarım, organik tarım, su hasadı gibi konularda kapasite artırımı ve teknik işbirliği desteklerinin artırılması; ikili işbirliği anlaşmaları, karma ekonomik komisyon protokolleri ve iyi niyet anlaşmalarının imzalanması ve bu ülkelerle işbirliği projelerinin hayata geçirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
23	a	Gerçekleştirilen uluslararası eğitimlerin sayısı	16	Adet
24	b	Eğitim alanların sayısı	375	Kişi
25	c	Yurtdışında çalıştay yapılan ülkelerin sayısı	2	Adet
26	d	Ülkelerle imzalanan anlaşmaların sayısı	15	Adet

Eylem 2.2.2.

Birleşmiş Milletler teşkilatı başta olmak üzere uluslararası kuruluşlarla çölleşme/arazi bozulumu konusunda işbirliklerinin geliştirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
27	a	İşbirliği yapılan kuruluşların sayısı	1	Adet

Eylem 2.2.3.

Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi çerçevesinde yürütülen uluslararası süreçlere, toplantı ve forumlara aktif olarak katılım ve katkı sağlanması, önemli toplantılara ev sahipliği yapılması ve konuyla ilgili kurumların Türkiye’de ofis/temsilcilik açmasının teşvik edilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
28	a	Katılım sağlanan COP, CST ve CRIC toplantılarının sayısı	1	Adet
29	b	Ev sahipliği yapılan toplantı ve konferansların sayısı	1	Adet

3.Politik Çerçeve

Çölleşme ve arazi bozulumuyla mücadeleyi destekleyici siyasal ve hukuksal ortamı hazırlamak.

Eylem 3.1.1.

Çölleşme/arazi bozulumuyla mücadele önceliklerinin ulusal ve bölgesel kalkınma planları ve sektörel programlar içerisinde yer almasının sağlanması, bu kapsamda ÇEM uzmanlarının ilgili planlama çalışmalarını takip etmesi ve katkı vermesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
30	a	Çölleşme/arazi bozulumuyla mücadele önceliklerini dikkate alan planların sayısı	3	Sayı

Eylem 3.1.2.

Çevre etki değerlendirme ile çevre düzeni planlarında ve bütünlük kısı yönetimi çalışmalarında çölleşme/arazi bozulumuyla mücadele önceliklerinin yer alması; sektörel yatırımlar kapsamında gerçekleştirilen toprak koruma projelerinin arazi bozulumu önceliklerini içermesinin sağlanması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
31	a	Kurumlararası düzenleyici protokoller ve/veya resmi yazıların sayısı Faaliyet sayısı	6	Adet

Eylem 3.2.1.

Çölleşme/arazi bozulumuyla mücadele konusundaki hukuki, mali ve sosyo-ekonomik engellerin belirlenmesi amacıyla özel ihtisas ve çalışma gruplarının kurulması, faaliyete geçirilmesi ve çalışma sonuçlarının raporlanması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
32	b	Kurulan ve faaliyete geçen çalışma ihtisas gruplarının sayısı	3	Adet

Eylem 3.2.2.

Çölleşme/arazi bozulumu konularında karşılaşılan sorunları giderecek mevzuat temelli tedbirlerin hayata geçirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
33	a	Tarım ve mera arazilerinin amaç dışı kullanımının önlenmesine	5	Adet

		yönelik mevzuat düzenlemelerinin sayısı		
34	c	Korunan alan tanımlaması ile ilgili mevzuat düzenlemesi sayısı	18	Adet
35	d	Orman arazilerinin amaç dışı kullanımı ve özel ağaçlandırma, tarımsal ormancılık ve odun dışı orman ürünleri üretimi konularında mevzuat düzenlemeleri sayısı	2	Adet

4.Bilim ve Teknoloji, İzleme ve Değerlendirme

Uluslararası, ulusal ve bölgesel ölçekte çölleşme ve arazi bozulumuyla mücadele ve kuraklığın tesirlerini azaltma konularında araştırma, teknoloji geliştirme, izleme ve değerlendirme faaliyetleri yürüterek bilgi ve veri üretmek, paylaşmak.

Eylem 4.1.1.

Ülkemiz için çölleşme, erozyon ve entegre havza rehabilitasyon planlarını kapsayacak haritaların oluşturulması, izleme ve değerlendirme sistemlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
36	a	Güncellenmiş erozyon risk haritası	2	
37	b	Türkiye çölleşme raporu ve Türkiye risk haritası	2	

Eylem 4.1.2.

Orman ekosistemlerinin etkin bir şekilde izlenebilmesi için gerekli teknik, yöntemsel ve donanımsal altyapının oluşturulması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
38	b	Hava kirliliği ve iklim değişikliğinden etkilenen daimi gözlem noktaları - seviye 1	820	Adet
39	c	Hava kirliliği ve iklim değişikliğinden etkilenen daimi gözlem noktaları - seviye 2	52	Sayı
40	d	Orman ekosistemlerindeki odun dışı orman ürünlerin alansal değişimlerinin izlenmesi için envanter takip sistemi kurulması	1	Ha
41	e	Orman Envanteri Yönetim Bilgi Sistemi ve bu sistem altında çalışacak alan envanteri ve biyolojik çeşitlilik envanteri hazırlanması	1	

Eylem 4.1.3.

Türkiye'nin tarımsal veri tabanının oluşturulması ve mera varlığının elektronik ortamda kayıt altına alınması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
42	a	Tarım Bilgi Sistemi TBS modüllerinin sayısı	1	Adet
43	b	Arazi Parsel Tanımlama Sisteminin LPIS kurulduğu alan büyüklüğü	240.000	Ha

44	c	Mera Bilgi Sistemine MERBİS dahil edilen alan büyüklüğü	5.116.062*	Ha
----	---	---	------------	----

Eylem 4.1.5.

Çölleşme/arazi bozulumuyla ilgili gelişmelerin raporlandığı ulusal yıllık değerlendirme raporlarının hazırlanması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
45	a	Yıllık değerlendirme raporları sayısı	1	Adet

Eylem 4.1.6.

Çölleşmeyle mücadele eylem planının izlenebilmesi amacıyla bir çevrimiçi bilgi toplama ve raporlama yazılımının hayata geçirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
46	a	Çevrimiçi raporlama veri tabanının geliştirilmesi	1	

Eylem 4.2.1.

İklim değişikliğinin doğal yaşam ortamları, biyolojik çeşitlilik, tarım ve mera arazileri üzerindeki olası etkilerinin ve gerekli uyum önlemlerinin belirlenmesi için araştırma projelerinin hayata geçirilmesi ve sonuçların ilgili kurumlarla paylaşılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
47	a	Tarım ve mera alanlarında iklim değişikliğine uyum adaptasyon çalışmaları konusundaki araştırma projelerinin sayısı	5	Adet
48	b	Ormanlıkta uyum konusundaki araştırma projeleri sayısı	12	Adet

Eylem 4.2.2.

Ülkemizde çölleşme/arazi bozulumuyla mücadele çerçevesinde gerçekleştirilen iyi uygulamaların belirlenmesi, raporlanması ve paylaşılması. (LADA-Arazi Bozulunun Değerlendirilmesi ve Sürdürülebilir Arazi Yönetimine İlişkin Desteklerin ve İyi Uygulamaların İzlenmesi Projesi)

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
49	a	En iyi uygulamalar raporu	1	

Eylem 4.2.3.

Çölleşmeyle mücadele, kuraklık ve iklim değişikliğine uyum konularında ülkemizde kadınlar ve toplumun geneli tarafından uygulanmakta olan geleneksel yöntemlerin tespit edilmesi ve raporlanması, çölleşme ve arazi bozulmasının cinsiyet ve toplumun sosyo-ekonomisi üzerine olan etkilerinin araştırılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
50	a	Konuyla ilgili rapor ve yayınların sayısı	4	Adet

Eylem 4.3.1.

Tarımsal Kuraklık Eylem Planı çerçevesinde kuraklık risk tahmini ve kriz yönetim çalışmalarının yürütülmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
51	b	Yıllık raporlar	24	Adet
52	c	Kuraklık riski bulunan bölgelerde tamamlanmış gölet sayısı	123	Adet
53	d	Toprak nem ölçüm istasyonları sayısı	375*	Adet

Eylem 4.3.2.

Orman koruma ve yangınla mücadelede etkinliğin artırılmasına yönelik modern teknolojiye dayalı izleme ve erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
54	a	Sistemin kapsadığı orman alanı büyüklüğü	3.500.000*	Ha
55	b	Yangın başına yanan ortalama alan büyüklüğü	1,45	Ha

Eylem 4.3.3.

Orman sağlığını izleme çalışmaları kapsamında orman risk raporlarının hazırlanması ve hayata geçirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
56	a	Yıllık orman risk raporlarının çıkarılması	50	Adet

Eylem 4.3.5.

Kuraklığın izlenmesinde etkinliği artırmak için Türkiye'deki Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının sayısının artırılması ve coğrafi dağılımının geliştirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
57	a	Kurulan otomatik Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının sayısı	1237*	Adet
58	b	Kurulan meteoroloji radarı sayısı	14*	Adet
59	c	Kurulan havaalanı ve deniz otomatik Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının sayısı	146*	Adet

Eylem 4.4.1.

Tarım arazilerinde toprağın niteliğine, arazinin yeteneğine ve su miktarına uygun ürün deseni, doğru toprak işleme, denetimli sulama ve doğru girdi kullanımı konularında Ar-Ge çalışmalarının genişletilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
60	a	Az işlemeli ve toprak işlemez tarıma yönelik araştırmaların ve pilot uygulamaların sayısı	3	Adet
61	b	Kuraklığa dayanıklı ürün çeşitleri sayısı	37	Adet
62	d	Su hasadı, teknik ve teknoloji geliştirme çalışmaları sayısı	8	Adet
63	e	Kuraklık ve tuzluluğa dayanıklı, erkenci bitkilerin belirlenmesine yönelik araştırma ve uygulama projelerinin sayısı	2	Adet

Eylem 4.4.2.

Sürdürülebilir Orman Yönetimi (SOY) yaklaşımları, ormanların korunması, bozulan alanların ıslahı ve sürdürülebilir kullanımının geliştirilmesi ile iklim değişikliğine uyum konularında araştırma çalışmalarının yürütülmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
64	a	Kuraklığa dayanıklı türler; fidanlık, tohum araştırma teknikleri; yangın, böcek ve hastalıklarla mücadele; odun ve odundışı ürünlerin üretiminde biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetlerinin geliştirilmesi konularındaki araştırmaların sayısı	79	Adet
65	c	Araştırmalardan uygulamaya aktarılan çıktı sayısı	16	Adet

* 2014 yılı öncesi de dâhil toplam rakam.

5.Yönetmelik Yapılanma ve Kurumsal Kapasite Geliştirme

Kamu ve kamu dışı kurumların etkinliğini artırmak için gereken kapasite geliştirme ihtiyaçlarını tespit etmek ve ihtiyaçları gidermeye yönelik planı hayata geçirmek.

Eylem 5.1.1.

Sorunlu Tarım Arazilerinin Tespiti ve İyileştirilmesi Projesi (STATİP) kapsamında AB standartlarına uygun arazi kullanımlarının güncellenmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
66	a	Güncellenmiş bir uydu görüntüsü	240000	Km2

Eylem 5.1.2.

Çölleşme/arazi bozulumu konusunda kurumların kapasitesinin artırılması için gerekli analizlerin yapılması (Türkiye’de Çölleşme ve Arazi Bozulumu Raporu) ve bu doğrultuda bir eğitim programının hayata geçirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
67	a	Eğitim programlarının sayısı(Gerçekleşen Eğitim)	10	Adet

Eylem 5.2.1.

OSİB ve GTHB bünyesindeki hizmet içi eğitim programlarının sürdürülebilir orman ve arazi yönetimi yaklaşımları açısından geliştirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
68	a	Eğitim alan personel sayısı	645	Kişi

Eylem 5.2.2.

Sürdürülebilir arazi yönetimi (SAY), sürdürülebilir orman yönetimi (SOY), entegre havza rehabilitasyon planlaması ve bütünlük kıyı yönetimi yaklaşımları konusunda ilgili kamu kurumlarındaki karar vericilere ve teknik personele yönelik kapasite artırımı faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
69	a	Bütünlük kıyı alanları yönetimi konusunda eğitim alan kişi sayısı	300	Kişi

Eylem 5.2.3.

Ülkemizin taraf olduğu sözleşme, protokol ve anlaşmalar çerçevesinde deneyimlerin paylaşılmasını sağlamak üzere uzman değişim programlarının oluşturulması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
70	a	Değişim programlarına katılım sağlayan uzmanların sayısı	2	Adet

Eylem 5.2.4.

Üniversitelerin ve araştırma merkezlerinin çölleşme/arazi bozulumuyla mücadele konularında araştırma ve teknoloji geliştirme kapasitelerinin güçlendirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
71	a	Eğitim verilen kurum/ kuruluş sayısı	8	Adet

Eylem 5.3.1.

Çölleşme/arazi bozulumu alanında çalışan ya da dolaylı olarak bu konudan etkilenen STK ve özel sektöre yönelik eğitim ve işbirliği programlarının hayata geçirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
72	b	STK ve özel sektörle işbirliği içinde gerçekleştirilen proje sayısı	3	Adet

6.Finansman

Çölleşme ve arazi bozulumuyla mücadelede finansman kaynaklarını ve bu kaynaklardan yararlanmanın etkinlik ve verimini artırmak, teknoloji transferinde uluslararası alanda finansmanın eşgüdümünü geliştirmek.

Eylem 6.1.1.

Orman köylüsünü sosyo-ekonomik yönden kaldırmak amacıyla; gelir kaynakları çeşitliliğini artırmak, istihdam sağlamak ve orman köylüsünün ormana bağımlılığını ve orman üzerindeki baskısını (kayıt dışı kesimler dâhil) azaltmak için hibe ve kredi destekleri sağlanması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
73	b	Kredi sağlanan kooperatif sayısı	12.538*	Adet
74	c	Ağaçlandırma, rehabilitasyon ve erozyon kontrolü işlerinde birim fiyata bağlı ve mevzuata uygun olarak çalışan kooperatiflerin artış oranı	23	Artan kooperatif sayısı

Eylem 6.1.3.

Tarım arazilerinin (eğimli arazilerdekiler de dâhil olmak üzere) sürdürülebilir kullanımı açısından toprağı koruyucu teknik ve uygulamalar ile su ekonomisini gözetilen verimli sulamaya yönelik teşvik ve desteklerin yaygınlaştırılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
75	a	Basınçlı sulama hizmeti götürülen alan büyüklüğü	9.000	Ha
76	e	Mera ıslah ve amenajman proje desteklerinden faydalanan belediye ve köylerin sayısı	1.083	Sayı
77	f	Biyolojik ve biyo-teknik mücadele teşviklerinden faydalanan işletmelerin sayısı	20.000	Adet

Eylem 6.1.4.

Sürdürülebilir arazi yönetiminde en uygun metot ve teknolojilerin belirlenmesine yönelik araştırmalar ile yeni teknolojilerin uyumlaştırılması için gerekli finansal kaynakların ayrılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
78	a	Teknoloji uyumlaştırma konusunda ayrılan kaynaklar	70.000	TL
79	b	Araştırmaların sayısı	1	Adet

* 2014 yılı öncesi de dâhil toplam rakam.

Eylem 6.2.1.

Uluslararası fon kuruluşlarından mali destek sağlanması için projelerin geliştirilmesi, ortaklıkların kurulması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
80	a	Geliştirilen projelerin sayısı	1	Adet

7. Sürdürülebilir Arazi Yönetimi

Etkilenmiş ve etkilenmesi muhtemel arazi ve ekosistemlere yönelik iklim değişikliği odaklı, biyolojik çeşitliliği ve ekosistem hizmetlerinin korunmasını entegre eden koruma tedbirleri ve iyileştirme uygulamalarını tespit etmek, sürdürülebilir yönetim mekanizmaları vasıtasıyla hayata geçirmek.

Eylem 7.1.1.

Potansiyel ağaçlandırma sahalarının ve ağaçlandırma önceliklerinin belirlenmesi ve bu yaklaşımın yaygınlaştırılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
81	a	Önceliklendirme çalışmasının tamamlandığı alan	979.821	Ha

Eylem 7.1.2.

Tarım arazilerinin tüm özellik ve yeteneklerinin tanımlanması, sınıflandırılması, toprak bilgi sistemi veritabanı gibi alt yapıların oluşturulması, toprak ve yorumlama haritalarının hazırlanması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
82	a	Tanımlanan ve sınıflanan tarım arazisi büyüklüğü	284.139	Ha

Eylem 7.2.2.

Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projelerinin uygulamaya geçirilmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla gelişme eksenlerinin belirlenmesi, tarım arazilerindeki değişikliklerin tespiti ve izlenmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
83	a	Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projelerinin uygulamaya geçirilmesi için yapılan hukuki düzenlemelerin sayısı	1	Adet
84	b	Gelişme eksenleri belirlenmiş illerin sayısı	1	Adet

Eylem 7.3.1.

Erozyon riski açısından önceliğe sahip sahalarda uygun erozyon kontrolü çalışmalarının yapılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
85	a	Erozyon kontrolü yapılan alan büyüklüğü	80.553	Ha

Eylem 7.3.2.

Meralar ve orman içi meralar için ıslah planlarının hazırlanması, bahsedilen alanlarda ıslah çalışmalarının biyolojik çeşitliliği ve ekosistem hizmetlerini koruyacak şekilde hayata geçirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
86	a	Islah edilen orman içi mera alanı büyüklüğü	16.383	Ha
87	b	Islah edilen mera alanı büyüklüğü	35.000	Ha

Eylem 7.3.3.

Doğal kaynakların sürdürülebilir arazi yönetimi ilkeleri çerçevesinde bütüncül ve katılımcı bir yaklaşımla korunması ve geliştirilmesi için entegre havza rehabilitasyon çalışmaları, nehir havzaları yönetim planları ve amenajman planları başta olmak üzere uygulama çalışmalarının hayata geçirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
88	a	Yürütülen entegre havza rehabilitasyon projeleri sayısı	2	Adet
89	b	Tamamlanan nehir havzası yönetim planları sayısı	3	Adet
90	c	Tamamlanan taşkın yönetim planları sayısı	1	Adet
91	d	Tamamlanan kuraklık yönetim planları sayısı	81*	Adet
92	e	Yeşil kuşak ağaçlandırması yapılan baraj havzaları sayısı	75	Adet
93	f	Islah edilen sel havzaları sayısı	95	Adet

Eylem 7.3.4.

Tarım arazilerinin ve mera alanlarının sürdürülebilir arazi yönetimi ilkeleri çerçevesinde bütüncül ve katılımcı bir yaklaşımla korunması, geliştirilmesi ve kirliliğin önlenmesi için uygulama çalışmalarının hayata geçirilmesi ve iklim dostu tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
94	a	Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirmesi tamamlanan alan büyüklüğü	41.000	Ha
95	b	Kapalı drenaj uygulamalarıyla ıslah edilen sorunlu tuzlu-alkali tarım arazisi büyüklüğü	13.500	Ha
96	c	Sularda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirliliğin gözlenme oranı	90	%
97	e	Tarım ve mera alanlarında mekanik rüzgar erozyon kontrolü yöntemleri, biyolojik önlemler ve rüzgar perdeleri oluşturulmasına	4	Adet

		yönelik hazırlanan proje sayısı		
98	f	Çevre Amaçlı Tarımsal Arazilerin Korunması ÇATAK programından yararlanan çiftçi ve işletmelerin sayısı	50.555	Ha
99	g	İyi tarım uygulamaları gerçekleştirilen üreticilerin sayısı	21.332	Adet
100	h	Organik tarım faaliyetinde bulunacak müteşebbislerin sayısı	71.472	Adet

Eylem 7.3.5.

Tarım arazileri bazında, doğal varlık ve çevreyle uyumlu ve toprağın niteliği ve arazinin yeteneğine uygun ürün deseni oluşturma çalışmalarının tüm illerde tamamlanması, oluşturulan ürün deseni haritalarının su kısıtı gözetilerek revize edilmesi ve ürün deseni değişikliklerinin özendirilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
101	a	Çalışmanın tamamlandığı illerin sayısı	28	Adet
102	b	Gerçekleştirilen paydaş toplantıları sayısı	29	Adet

Eylem 7.4.1.

Başta kurak alan ormanları olmak üzere, bozulmuş orman alanlarının SOY kriterleri çerçevesinde imar edilmesi, orman alanını artırmak amacıyla uygun tür ve yöntemlerle ağaçlandırma çalışmalarının yapılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
103	a	Ağaçlandırılan alan büyüklüğü	44.374	Ha
104	b	Rehabilite edilen alan büyüklüğü ha	100.432	Ha

Eylem 7.4.2.

Orman, mera ve diğer alanlarda odun dışı ürün ve hizmetlerin belirlenmesi, faydalanma ve koruma dengesini gözetilen sürdürülebilir kullanım planlarının hazırlanması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
105	a	ODOÜ Envanter Takip Sistemine ETS göre envanteri tamamlanan orman alanı büyüklüğü	1.256.369*	Ha
106	b	Çiçek soğanı toplama kotalarının belirlenmesi için Doğal Çiçek Soğanları Uzman Komisyonu toplantılarının sayısı	2	Adet

Eylem 7.4.3.

Sürdürülebilir orman yönetimi sertifikası alan orman alanı miktarının artırılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
107	a	Sertifikalı orman alanı büyüklüğü	2.367.095*	Ha

Eylem 7.4.4.

Sürdürülebilir orman yönetimi için arazi bozulumu ve hidrolojik işlevlerle ilgili göstergelerin, envanter ve değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesi, fonksiyonel amenajman planlarının hazırlanması, orman amenajman planlama kılavuz ve mevzuatında uygun revizyonların yapılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
108	a	SOY gösterge, envanter ve değerlendirme yöntemlerini içeren güncellenmiş orman amenajman planları hazırlanması tebliğinin kılavuzunun çıkarılması	1	Sayı
109	b	Fonksiyonel planı tamamlanan orman alanı büyüklüğü	16.643.221*	Ha
110	c	Orman yönetiminin iklim değişikliğine uyumunu içeren orman amenajman planları işletme müdürlüğü ölçeğinde sayısı	1	Adet

Eylem 7.4.7.

Ekolojik karakteri kısmen ya da tamamen bozulmuş sulak alanlarda örnek ekolojik iyileştirme ve restorasyon çalışmalarının yapılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
111	a	Sulak alanlarda ekolojik restorasyon ve iyileştirme çalışmaları sayısı	22*	Alan sayısı

Eylem 7.4.10.

Maden Sahaları Rehabilitasyon Eylem Planının hazırlanıp uygulanması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
112	a	Eylem planı kapsamında yapılan çalışmalar	5	Adet

Eylem 7.4.11.

Türkiye kıyılarının Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi yaklaşımıyla planlanması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
113	a	Tüm kıyı kentleri için hazırlanmış bütünleşik kıyı yönetim planı	5	Adet

Eylem 7.4.13.

Çevre kirliliğine neden olan her türlü atığın bertarafına ilişkin politikaların etkin kullanımını yaygınlaştırılması ve önlemlerin oluşturulması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
114	a	Düzenli depolama sahası ile hizmet edilen belediye nüfus oranı	70*	%

Eylem 7.5.1.

Orman alanlarını ve ulusal korunan alanlar sistemi içinde yeterince temsil edilmeyen ancak, karbon tutma ve uyum yönünden önem arz eden deniz, kıyı alanları, nehirler, turbalıklar, ve diğer yaşam ortamlarını (habitatlara) içeren yeni korunan alanların ilan edilmesi.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
115	a	Yeni ilan edilen korunan alan sayısı(çalışmalar devam etmektedir)	22	Adet

Eylem 7.5.2.

Başta ormanlar olmak üzere doğal ekosistemlerde ve üretim alanlarında karbon tutmaya yönelik model çalışmalarının hayata geçirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik yol haritasının oluşturulması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
116	e	Toprakta tutulan karbon ölçme yöntemi araştırma çalışmaları sayısı	3	Adet

Eylem 7.5.3.

İklim dostu tarım uygulamalarının (malçlama, azaltılmış toprak işleme, bozulmuş arazilerin ıslahı, gelişmiş gübre yönetimi) emisyon azaltım hedefleri gözetilerek modellenmesi ve tarım ve mera arazilerinde yaygınlaştırılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
117	a	Uygulama yapılan tarım arazisi büyüklüğü	19.559	Ha

Eylem 7.6.1.

Ormanlar, tarım, mera ve diğer arazilerin yönetimine biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetlerinin entegre edilmesi ve izlenmesi için sistemlerin geliştirilmesi ve uygulanması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
118	a	Biyolojik çeşitlilik entegrasyonu gerçekleştirilen orman alanı büyüklüğü	650.300*	Ha

Eylem 7.6.2.

Ormanlarda ve tarım-mera arazilerindeki biyolojik çeşitliliğin ve ekosistem hizmetlerinin izlenmesi için bir sistem geliştirilmesi ve uygulanması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
119	a	Sistemin uygulandığı alan büyüklüğü	21.678.134*	Ha

Eylem 7.6.3.

Korunan alan tanımlarının gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi; farklı bozkır tiplerinin koruma ağı içerisinde temsil edilmesinin sağlanması ve korunan alanlarda yönetim planlarının yapılması.

No	Sıra	Gösterge	Miktar	Birimi
120	b	Yönetim planı tamamlanan korunan alan sayısı	3	Adet

* 2014 yılı öncesi de dâhil toplam rakam.